

346049 - পাত্ৰীকে মাহোহানা হসিবে স্বৰ্ণ কনোৰ জন্য কছি অৰ্থ দয়িছেলি, এৰপৰ বয়ি ভঙেগে যায়

প্ৰশ্ন

জনকৈ পাত্ৰ পাত্ৰীৰ পৰিবারকে একটা অংকৰে অৰ্থ দয়িছেলি বয়িৰে প্ৰস্তাবৰে সময় সম্পাদতি চুক্তি মাহোহাবে কছি গ্ৰাম স্বৰ্ণ কনোৰ জন্য। বয়িৰে আকদ কৰাৰ দুই বছৰ আগে এই স্বৰ্ণ মাহোহানা হসিবে অগ্ৰমি প্ৰদান কৰা হয়; উপহাৰ হসিবে নয়। কয়কে মাস পরে কথিবা দুই বছৰ পূৰ্ণ হওয়ার পূৰ্বে বয়িৰে প্ৰস্তাবনা বাতলি কৰা হয়। এখন পাত্ৰ যি অৰ্থটি প্ৰদান কৰছেলি সটো কি ফৰেত নবি; নাকি স্বৰ্ণ নবি? উল্লেখ, হতে পারে एर मध्ये स्वर्णरे दाम वडेगे गेछे कथिबा कमगे गेछे।

पुयि उत्तर

आलहामदु ललिलाह।

एक:

यमेनटि प्रश्नने उल्लेखे करा हयछे ये, एइ स्वर्ण अग्रमि माहोहाना हसिबे चुकुति सम्पन्न हयछे; उपहार हसिबे नय; सकेषतेरने बयिरे प्रस्तावना बातलि करा हलने पात्ररे एइ अधिकार रयछे ये, तनि सम्पूण माहोहाना फरियिने नबिने। कनेना बयिरे आकद सम्पन्न हय्या छाडा मयेने कनेन कछि पाওয়ার हकदार नय।

दुई:

आपनार प्रश्न: सके अर्थरे परिमाण ग्रहण करबे; नकि स्वर्ण?

एर जबाब हलो: प्रश्नने उल्लेखे करा हयछे ये, “चुकुति मাহोहাবে कछि ग्ৰाम स्वर्ण कनोर् जन्य।” एइ कथा नरिदशे करे ये, माहोहाना छलि स्वर्ण एवं एर परिमाणरे व्यापारे उभयपक्ष एकमत हयछेलि। पात्र तदारके तार प्रतनिधि वानयिने अर्थटि दयिछेलि याते करे तारा तदरे पछन्दसइ स्वर्ण कनिते पारे। प्रश्नकारीर दशे एटहि प्रचलति रीति। एटा हलो एकसचएङ्ज (नगद अर्थ दयिने स्वर्ण करय करे)-एर कषतेरने प्रतनिधि वानानो। आलमेदरे सर्वसम्मतिक्रमे ए धरणरे प्रतनिधि वानानो जायये।

इबनुल मुनयिरी (रहः) बलने:

“आमरा यतजन आलमे थके मुखस्त करछे तारा सकलने एकमत ये, एकसचएङ्जरे कषतेरने प्रतनिधि वानानो

জায়গে।”[আল-ইশরাফ (৮/৩১২) থেকে সমাপ্ত]

উপরোক্ত আলোচনার প্রেক্ষিতে যদি স্বর্ণ কনোর পূর্বহেই বয়রে প্রস্তাবনা বাতলি করা হয় তাহলে লেনেদেনে করার পূর্বহেই প্রতিনিধিত্ব বাতলি হয়ে গেলো। সক্ষেত্রে যে অর্থটি পাত্র তাদরেককে দিয়েছিলি সটোই তিনি ফরেত নবিনে; স্বর্ণরে দাম বাড়া বা কমার দকি না তাকয়ি।

ইবনে কুদামা (রহঃ) বলনে:

“প্রতিনিধি বানানো— এটি উভয়রে পক্ষ থেকে একটি জায়গে চুক্তি। মক্কলে (নয়ীগদাতা) যে কোন সময় তার উকলিকে (প্রতিনিধিকে) বরখাস্ত করতে পারে এবং উকলি নজিও যে কোন সময় ইস্তফা দতি পারে। কোননা এ চুক্তিটি হচ্ছলে লেনেদেনে করার অনুমতি। তাই উভয়রে এটি বাতলি করার অধিকার রয়ছে; যমেনভাবে কটে যদি কাউকে তার খাবার খাওয়ার অনুমতি দিয়ে। দুইজনরে একজন মারা যাওয়ার মাধ্যমে কথিবা পাগল হওয়ার মাধ্যমেও প্রতিনিধিত্ব বাতলি হয়ে যাবে। আমাদরে জানা মতে এ বিষয়গুলো নিয়ে কারো দ্বমিত নাই।”[আল-মুগনী (৭/২৩৪)]

আর যদি স্বর্ণ কনি ফলোর পর প্রতিনিধিত্ব বাতলি হয় তাহলে পাত্ররে পাওনা হলো স্বর্ণ; প্রদত্ত অর্থ নয়। কোননা তারা ক্রয়রে ক্ষত্রে তার প্রতিনিধি হিসেবে স্বর্ণ কনি ফলেছে। তাই যনে পাত্র নজিই সটে ক্রয় করেছে।

আল্লাহই সর্বজ্ঞ।